

ARKPADOC SC

Arqueologia
Patrimoni
Documentació

MEMÒRIA

C/de la Unió, 17

Districte Ciutat Vella - Barcelona

CODI SERVEI D'ARQUEOLOGIA DE

BARCELONA: 037/11

Realització

ARKPADOC SC

Promoció

Comunitat de Propietaris Unió,17

Supervisió

Servei d'Arqueologia de Barcelona

Direcció arqueològica

Maria Pujals Bultó

DADES

info@arkpadoc.cat

C/Rosari, 16 4t-2^a

08017 BCN

J-64871551

MEMÒRIA. Control i seguiment arqueològic al C/de la Unió, 17 (Ciutat Vella, Barcelona).

CODI Servei d'Arqueologia de Barcelona: 037/11

ARKPADOC SC
C/Rosari, 16 4t-2ª
08017 Barcelona
NIF: J-64871551
info@arkpadoc.cat
<http://arkpadoc.wordpress.com>

MEMÒRIA: C/ de la Unió, 17 (Barcelona)
CODI Servei d'Arqueologia de Barcelona: 037/11

5 al 8 de juliol de 2011

A Barcelona, Agost de 2013,

Autores: Maria Pujals / Marta Maragall

ÍNDEX

Fitxa Tècnica.	pàg.4
1. Situació.	pàg.5-6
2. Entorn geològic i geogràfic.	pàg.7-8
3. Notícia històrica i antecedents arqueològics	pàg.9-13
4. Motivació i objectius de la intervenció.	pàg.14
5. Metodologia.	pàg.15
6. Treballs realitzats.	pàg.16
7. Conclusions.	pàg.17
9. Bibliografia	pàg.18
1. Annexos:	
1. Annex. Selecció Fotografies	pàg.19-23
2. Annex. Unitats Estratigràfiques	pàg.24-30
3. Annex. Inventari de fotografies	pàg.31-32
4. Annex. Planimetria	pàg.33

FITXA TÈCNICA

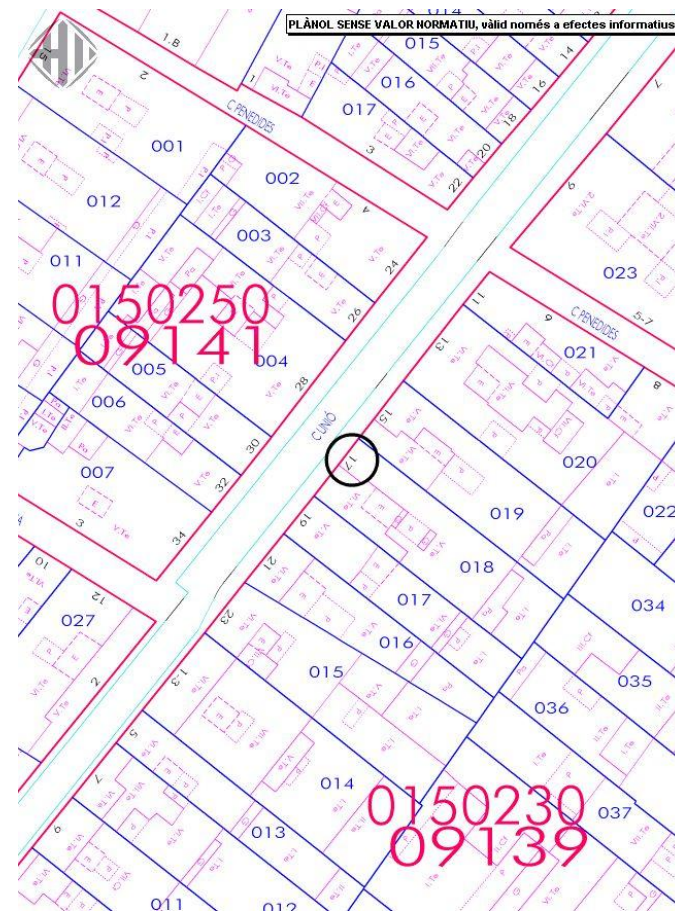
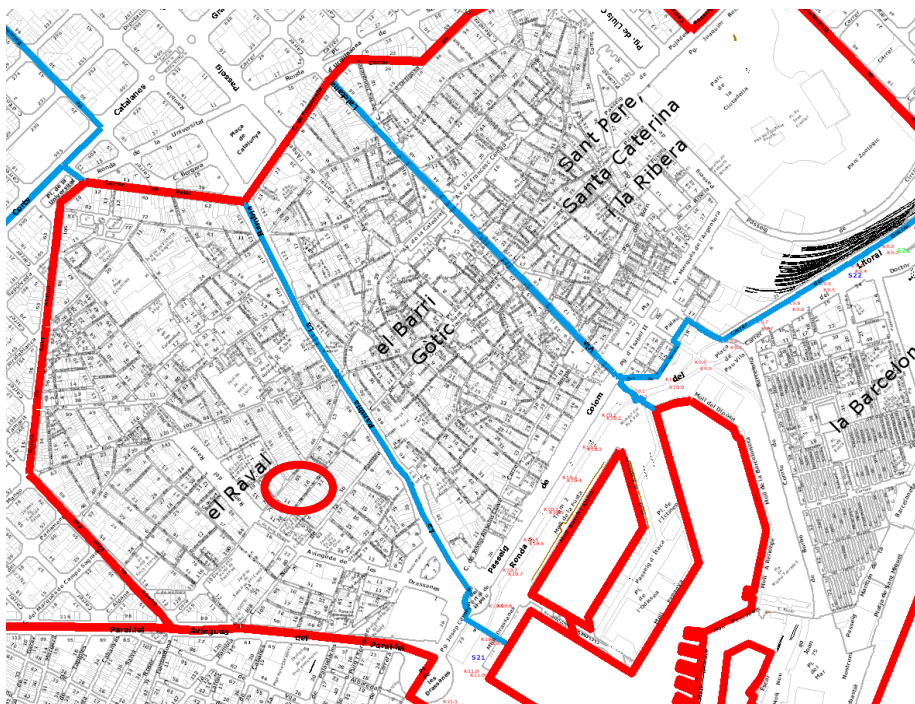
Codi MUHBA:24/11

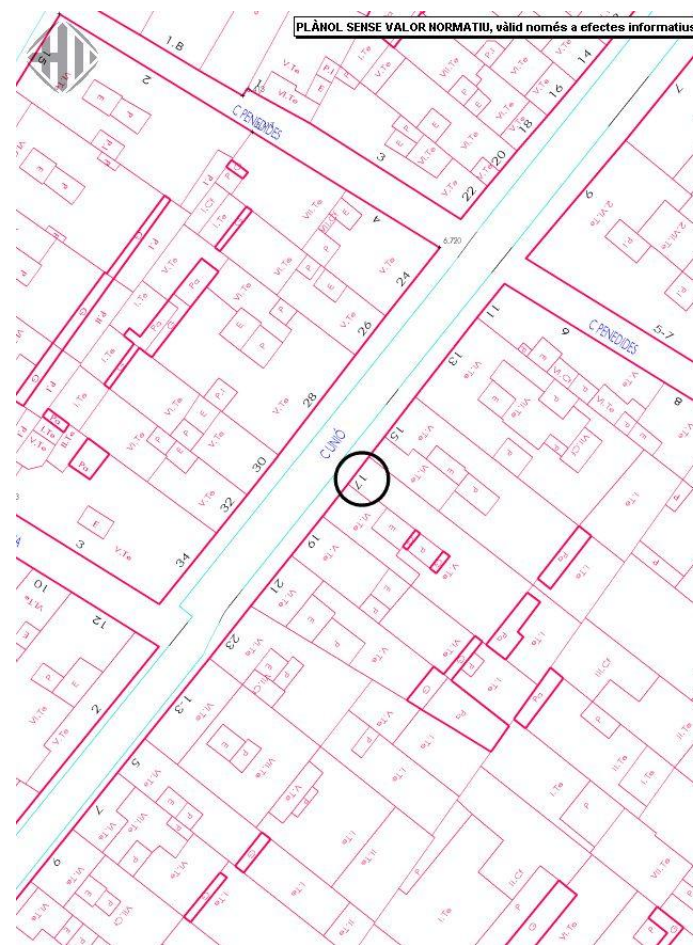
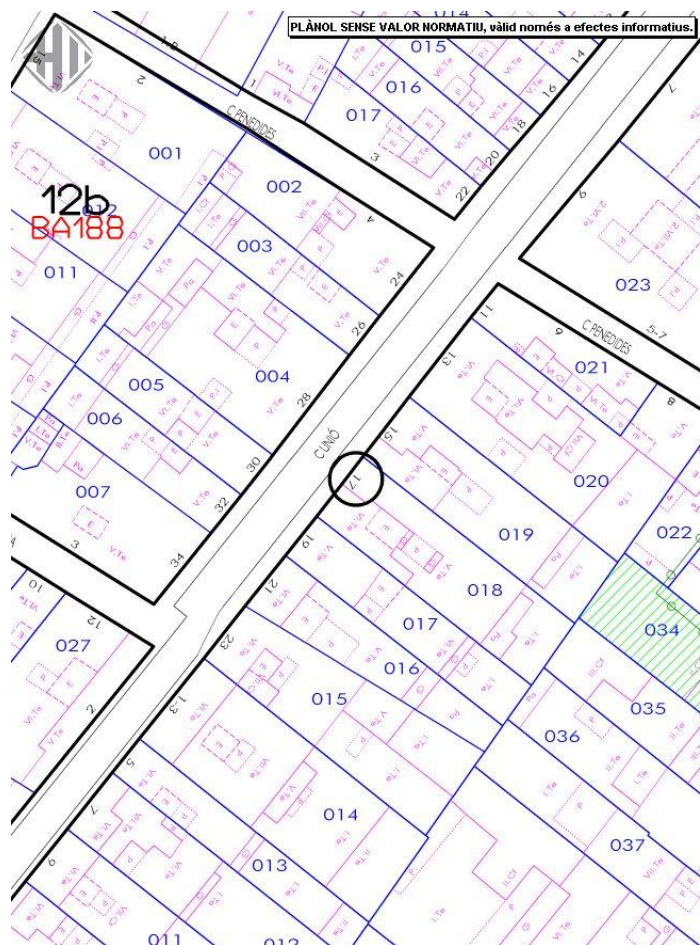
Nom de la intervenció	Carrer de la Unió, 17
Municipi	Districte Ciutat Vella-Barcelona
Comarca	Barcelonès
Coordenades UTM ETRS89	430855.54,4581179.40
Alçada	6.72m, snm (referència nº24 carrer unió)
Tipus d'intervenció	Preventiva
Resultat de la intervenció	Negatiu
Cronologia	s.XX
Dates de la intervenció	5 al 8 de juliol de 2011
Arqueòleg/a director	Maria Pujals Bultó
Dibuix de Camp	Maria Pujals Bultó
Infografia	Maria Pujals Bultó
Propietat de la finca	Comunitat Propietaris Unió,17
Promoció	Comunitat Propietaris Unió,17
Codi Servei d'Arqueologia	037/11
Superfícies afectada	4m ²
Protecció existent	

1.-SITUACIÓ

La intervenció arqueològica es va situar a la planta baixa del C/ de la Unió, número 17, del Districte de Ciutat Vella de Barcelona.

Situació inferior esquerra: *Districte Ciutat Vella, Barris del Raval, Gòtic i Sant Pere, Sta Caterina i la Ribera.* Font: www.bcn.cat
Situació superior dreta: *plànol parcel·lari de la zona afectada al Carrer Unió, número 17.* Font: www.bcn.cat
Escala: s/e

Situació superior esquerra: plànol urbanístic de la zona afectada al Carrer Unió, número 17. Font: www.bcn.cat. Escala: s/e.
Situació superior dreta: plànol topogràfic de la zona afectada al Carrer Unió, número 17. Font: www.bcn.cat. Escala: s/e

2.- ENTORN GEOLÒGIC I GEOGRÀFIC

(CARRERAS CANDI, ed. 1982)

La comarca del Barcelonès, comprèn el territori estès entre la Mediterrània i la Serralada Litoral, en el tram conegut com a Collserola i delimitat pels rius Llobregat i Besòs. Des del punt de vista morfològic, doncs, s'aprecien dues grans unitats, Collserola i el Pla.

A la Serra de Collserola hi trobem una formació de *horst* composta per materials granítics i esquistosos, limitat al nord pel Vallès (Sector central de la Depressió Prelitoral), a l'est amb el Turó de Roquetes (Besòs), al sud el Turó de Valldaura i a l'oest pel Llobregat.

Quant al Pla, es troba obert a mar i limitat per la Serralada Litoral (composta de llicorelles silurianes assentades en un basament granític) i a migjorn per la falla que segueix ran de mar des de Garraf i turó de Montjuïc fins al Turó de Montgat, més enllà del Besòs.

La falla, originada al moment de la fractura del Massís catalano-balear, dibuixà el que a grans trets, havia de ser la costa catalana. Per això, el pla inclinat del peu de Collserola és de basament paleozoic i d'estructura tabular, havent estat afectat per tots els moviments orogènics alpins.

En el miocè i el pliocè, damunt del sòcol paleozoic, sedimentaren dipòsits marins del qual son testimonis una sèrie de petits i suaus turons (dels Ollers, del Tàber, de les Falsies, de la Bota). La falla es fa visible al Pla ja que si des de Collserola els dipòsits baixen d'una manera continuada, suau i regular, al punt de contacte entre Ciutat Vella i l'Eixample, es produeix una ruptura amb la presència d'un salt o esglaió d'uns 20m, clarament visible en la morfologia urbana (les baixades de Jonqueres, de la Via Laietana, els carrers d'Estruch, de les Moles o de Jovellanos). Salt aquest que fou aprofitat per la defensa de la ciutat situant-hi les muralles o a nivell econòmic, explotat amb la ubicació de diversos molins a la zona coneguda com de les moles (actual carrer de les Moles).

De l'esglaió cap a mar ja no hi ha sòcol de llicorella ni de granit, sinó que ens trobem un mantell al·luvial format per les aportacions de les rieres, dels torrents, dels deltes dels rius veïns i del corrent litoral.

En aquest sector del pla es formaren maresmes i estanyols, però com que la costa ha anat avançant, molts d'aquest, ja no existeixen en l'actualitat tot i que molts d'ells han continuat vius en els topònims de la ciutat (Banyols a la marina de Provençals, la Llavineria a Portal Nou, la Llacuna i la Llanera al Llobregat o l'estany del Cagalell al Port).

Referent al terme municipal de Barcelona, que és el que ens ocupa en aquest cas, arriba a una extensió de 1.754.900 Ha i s'estén a la costa mediterrània en una plana de 5 Km d'amplada limitada al NO per la Serra de Collserola (que culmina a 512 metres amb el Tibidabo), entre els sectors deltaics del Llobregat i el Besòs.

La seva funció de capital sempre ha estat afavorida per la situació geogràfica d'aquesta plana, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció N-S la Catalunya Central (el Llobregat i l'eix Besòs–Congost–Ter).

Com hem esmentat abans, ens trobem davant d'un territori format a causa de l'acumulació de sediments provinents de les rieres, torrents i deltes dels rius propers a la ciutat així com de sediments marins (és reconegut que en els darrers segles, Barcelona ha guanyat terreny al mar).

En aquesta plana completament urbanitzada destaquen varies zones clarament diferenciades, el nucli antic que correspon a la primitiva ciutat romana damunt del Mont Tàber (15m snm) proper al mar. El nucli de Montjuïc al S, que s'aixeca suaument al pla i que cau bruscamment sobre el mar fent-se inexpugnable el seu accés des d'aquesta posició, i els ravals més pròxims que s'originaren entorn aquests nuclis. Per altra banda, tenim tota una sèrie de nuclis poblacionals que, emergits fora muralles acabaran essent absorbits per la ciutat amb la construcció de les muralles del segle XIII o durant l'expansió del segle XIX. amb la creació de l'Eixample). (CARRERAS CANDI, ed., 1982)

3.- NOTÍCIES HISTÒRIQUES I ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS

La fundació de *Barcino* per part de l'emperador August (15-5 aC) tingué l'origen en l'establiment de la *Colonia Iulia Augusta Faventia Paterna Barcino*, que es localitzà en una petita elevació al voltant de la qual es van construir les edificacions. Els treballs de construcció de la colònia romana pròpiament varen començar a transformar l'entorn i la orografia implantada en èpoques precedents. Així, les restes arqueològiques documentades a la plaça d'Antoni Maura o al carrer Princesa (CASAS, J; 2003: Princesa 21-Boquer 8-12) varen permetre definir una xarxa urbanística distribuïda al voltant de construccions disperses situades al sector NE de les muralles de la ciutat. De fet, l'eix que vertebrava aquest espai era la *Via Augusta*, que integrava els actuals carrers de Carders-Corders-Bòria-Llibreteria.

A partir del segle IV dC la ciutat es refortifica, abandonant-se el *suburbium* i al seu lloc hi aparegueren els espais destinats a cementiri. Com a exemple, la necròpolis documentada en l'excavació del Mercat de Santa Caterina estava formada per diversos tipus d'enterraments: inhumacions en fossa simple, *tegulae* de secció quadrada, i construccions funeràries amb diversos enterraments (AGUELO, J. *et alii*; 2005).

Amb la conquesta andalusina a partir del segle VIII Barcelona passa a ser controlada fins a inicis del segle IX; posteriorment, amb l'adveniment de la reconquesta per part de les tropes cristianes, comandades per Lluís el Pietós, la ciutat es convertirà en seu comtal. En aquest context, però, Barcelona continua reclosa dins les muralles tardoromanes, amb les pertinents modificacions i adaptacions a les noves necessitats urbanístiques del moment. El creixement urbà que començarà a viure la ciutat en època medieval s'iniciarà a finals del segle X amb el desbordament dels seus límits arquitectònics. En el suburbi, sorgiran nuclis de cases o ravals anomenats *burgs* (de la Bòria, dels Arcs, del Pi) que seran complementats per d'altres que planifiquen l'ocupació del sòl (vilanoves de Sant Pere, dels Còdols, de Mar).

Les necessitats d'expansió fora dels límits arquitectònics establerts pels romans va provocar la transformació de la xarxa urbana de la ciutat. En aquells moments, Sant Pere de les Puelles i Santa Maria del Mar exercien el domini feudal sobre les terres

dels voltants, i al llarg del rec Comtal es va anar formant la nova xarxa esmentada. Així doncs, en aquesta part de la ciutat, es va anar creant un conglomerat de barriades tant sols aturades per la presència de les muralles romanes. Per altra banda, el rec Comtal, com a important eix vertebrador des del riu Besòs, es va convertir en el centre aglutinador de les primeres "preindustries".

La dinàmica intrínseca del procés d'expansió urbana de la ciutat medieval fou força complexa i heterogènia, i restà condicionada a les pautes i vicissituds econòmiques, socials i polítiques que van regir la transformació de la ciutat en el decurs d'aquest ampli període històric. Tot i que les primeres referències que denoten un cert creixement d'aquests nuclis daten de la segona meitat del segle X, l'entorn proper de la ciutat en el qual s'integren es caracteritzarà, fins ben entrat el segle XI, pel predomini d'un paisatge eminentment rural, ocupat essencialment per camps i horts (BUSQUETS, J.; PASTOR, I.; 2005:119).

A finals del segle XIII comença una època important amb l'edificació a la part del carrer Montcada de grans palaus i l'assentament dels diversos ordes eclesiàstics establerts a la zona, entre ells cal destacar els dominics que fundaren el Convent de Santa Caterina, el més gran de la ciutat de Barcelona. Tota aquesta zona restà urbanitzada i la construcció d'aquest convent va motivar una divisió molt clara de la ciutat, així com el canvi del traçat de diversos carrers, creant una illa dins de la xarxa urbana.

La desamortització de 1835 no va alliberar sols per a usos socials, sinó per a la creació de cases-fàbrica. L'enderrocament de les muralles i la realització de l'Eixample van influir en la proletarització del barri durant el segle XIX. Això va suposar un atapeïment del barri amb la presència de fàbriques tèxtils, que a poc a poc, davant la manca d'espai, es van anar traslladant al Raval o fora muralles. La creació de l'Eixample, com en altres ciutats d'Europa, va produir un procés de substitució dels habitants del nucli antic que pertanyien a la classe benestant per immigrants que ocupaven habitatges subdividits, amb una manca evident dels serveis indispensables, que amb el pas del temps es van deteriorar força. Moltes cases nobles van ser dividides perquè hi visqués la gent obrera, amb un empobriment notable de les condicions de vida.

En quant al carrer que ens ocupa, es projectà per tal d'unir el carrer del Marquès de Barberà amb la rambla dels Caputxins, entre el 1836-1840. Segons Roca i Comas (1922), el nom 'sembla respondre al desig d'unió i d'acabament de les freqüents i tràgiques discòrdies d'aquelles dates. Però segons un document municipal es tracta del Conde de la Unión, Luís Fermín de Carvajal i Vargas, que havia estat governador i capità general del Principat, president de l'Audiència i general en cap de l'exèrcit del Rosselló, versió que es considera més correcta¹.

Antecedents arqueològics

En la zona on ens trobem, al cor del Barri del Raval, format a partir del segle XIV, quan es construïren les muralles. El Raval eren camps oberts al voltant dels camins principals. Dins aquest nou espai encerclat es va començar a edificar nombrosos convents i més endavant, entrada l'època moderna i iniciada la preindustrial (s.XVIII), les indústries varen començar a prendre espai als antics horts.

Imatge extreta del web:
http://www.bcn.es/bcnbarris/ca/barrixbarri_districte1_raval.html

La zona on ens trobem està situada molt propera a Sant Pau del Camp i a la Rambla del Raval, on s'hi ha documentat ocupacions en època prehistòrica, i en època romana. Intervencions arqueològiques més recents en aquesta zona: Carrer Riereta,4_Carrer de Vistalegre, 11; Carrer de la Reina Amalia, 31-33; Monestir de Sant Pau del Camp; la Rambla_Pla de la Boqueria, etc. Aquestes intervencions varen donar resultats positius en quant a la troballa de vestigis amb ocupació en època

¹ Informació extreta del buidatge de la CARTA ARQUEOLÒGICA DE BARCELONA.

neolítica (VI al IV mil·lenni ANE) fins a Bronze Final (1200 al 700 AC) (GONZÁLEZ MUÑOZ; HARZBECHER: 2008).

D'època romana al carrer Hospital amb plaça Sant Agustí Nou es localitzà un mur, varis enterraments i la fonamentació d'un mausuleu del segle II dC (NÚRIA MIRÓ: 1998). Per altra banda, és important destacar que el carrer Hospital era una de les vies d'entrada a la ciutat romana des del sud. Això queda demostrat amb la troballa de trams de la via al costat de la capella de Sant Llätzer (Hospital 140-142; Hospital 144). La seva construcció ha estat datada a finals del segle I dC (TRIAY: 2009).

Altres zones amb importància properes a la zona afectada són el Pla de la Boqueria, Plaça Gardunya, Rambla Raval, Nou de la Rambla, etc.. les quals han donat vestigis de l'ocupació de Ciutat Vella en època medieval i moderna, fins a època contemporània.²

En el mateix carrer de la Unió, s'han fer diverses intervencions arqueològiques amb resultats negatius, però en el tram de carrer del Marquès de Barberà en diverses intervencions (2005-2008) s'hi varen localitzar i documentar restes de fases ocupacionals en el període prehistòric, relacionats amb el jaciment neolític de Sant Pau del Camp, amb la intervenció al número 4 del mateix carrer; o restes d'època romana en el número 27 del carrer, i restes de vestigis d'edificacions modernes i contemporànies (segles XVII-XIX). Per altra banda, es varen realitzar una sèrie d'intervencions dins el Projecte de "Ciutat Construïda. Programa de documentació del patrimoni construït del Raval", on es varen documentar vàries finques, entre finals del segle XIX i principis del segle XX, i que s'emmarcaven en el procés evolutiu del barri, i en les transformacions que varen patir les finques d'aquests carrers³.

² Informació extreta de la consulta a *Anuari d'Arqueologia i Patrimoni de Barcelona, 2008-2012*, Ajuntament de Barcelona, Institut de Cultura de Barcelona.

³ Fitxes consultades: FITXA 092/05(356); 027/98(595); 075/08. FITXES "Ciutat Construïda" 22236s4/1988/1322/2307/2003(1530). FITXA REFUGI ANTIAÈRI R.0511/2160.

Per altra banda, cal destacar la presència d'un refugi de la Guerra Civil Espanyola (1936-1939), amb la referència R.0511 (2160). Durant la Guerra Civil Espanyola (1936-1939) a la ciutat de Barcelona es van construir gran quantitat de refugis antiaeris utilitzats per la població civil per tal de protegir-se dels bombardejos feixistes. A Barcelona, el Servei de Defensa Passiva Antiaèria depenent de l'Ajuntament, en primer lloc, i la Junta de Defensa Passiva de la Generalitat, posteriorment, van portar a terme un projecte per salvaguardar els edificis emblemàtics i subvencionaren al voltant d'un centenar de refugis. La resta, casi 1300, es varen començar a excavar de forma auto-organitzada i auto-finançada per iniciativa civil, configurant un autèntic moviment social sense precedents.

Els refugis antiaeris són espais soterrats, amb un o més accessos en la via pública i diversos espais en el seu interior. Aquells planificats per l'Ajuntament eren dissenyats com a medis de defensa passiva amb la vocació d'ésser reaprofitats com a trams de clavegueram, banys públics, magatzems, sales de lectura i altres usos.

4.- MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ

Segons l'informe perceptiu del Servei d'Arqueologia de Barcelona el solar afectat per les obres es trobava ubicat en una Zona d'Interès Arqueològic i d'alt valor històric, per la qual cosa s'havia de realitzar una Intervenció Arqueològica preventiva prèviament a la realització de les obres, d'acord amb la normativa municipal i general en matèria patrimonial⁴.

L'obra ve motivada per l'excavació d'un fossat per a l'ascensor de la finca.

⁴ PUIG i VERDAGUER, F. (2011) Projecte d'intervenció arqueològica al Carrer de la Unió, 17. Districte de Ciutat Vella-Barcelona. Servei d'Arqueologia. Inèdit.

5.- METODOLOGIA

Primerament, qualsevol intervenció a Barcelona s'identifica amb un número de codi del Registre d'Intervencions Arqueològiques del Servei d'Arqueologia (MUHBA), el qual consta a tota la documentació, als objectes extrets, als seus embalatges i als documents elaborats. En el cas del carrer de la Unió, 17 li correspon el Codi: **037/11**.

La intervenció arqueològica es va basar en el control i seguiment de les obres d'excavació del fossat de l'ascensor que s'havia de col·locar en la planta baixa del número 17 del carrer Unió. L'obertura de la caixa presentava unes dimensions finals de 1.20m d'amplada x 3.15m de llargada x 2.60m de profunditat.

Els treballs foren realitzats manualment pels treballadors de la constructora, amb l'ajuda d'un martell elèctric.

En el cas de la localització de restes arqueològiques es procediria a la seva excavació i documentació, utilitzant la metodologia adient segons el moment, decidida pel director de la intervenció i amb el vist-i-plau del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de Barcelona. El sistema de registre que s'utilitza en aquests casos és l'estratigràfic. En el procés d'intervenció s'anaren identificant, numerant i documentant totes les capes de terra diferenciades, registrant les UE's a partir del número 100 en endavant.

Paral·lelament a tot aquest procés, es va anar fent un seguiment fotogràfic de totes les passes que es varen seguir, des de l'inici de l'excavació fins el final de la mateixa. Per altra banda, es va realitzar el dibuix de la planta dels elements intervinguts, així com una secció longitudinal de la ubicació dels mateixos, a escala 1/20.

6.- TREBALLS REALITZATS

En aquesta intervenció es va realitzar un control i seguiment arqueològic de l'excavació d'un fossat per a la instal·lació d'un ascensor. L'obertura de la caixa presentava unes dimensions finals de 1.20m d'amplada x 3.15m de llargada x 2.60m de profunditat.

A l'inici de les obres, i sota la pavimentació del replà, es va localitzar els laterals de la volta de l'antic pou mort de la finca. Anys enrere, aquest va ser desmuntat parcialment al fer l'enllaç dels desaigües de l'edifici a la claveguera general del carrer. El pou mort, que ocupava totalment l'espai destinat al forat d'ascensor, estava reblert per un estrat de runa d'obra i per un estrat de terra solta de color negre d'origen fecal. Aquest últim no es va arribar a rebaixar del tot.

Tot i la destrucció parcial del dipòsit per a la col·locació dels diversos serveis comunitaris, es procedí al desmuntatge de part de la volta restant i del mur de tancament. S'empraren tant mitjans manuals i mecànics.

Sota el paviment que cobria l'entrada de la finca (UE.100) i la seva preparació (UE.101), es va localitzar un espai buit; a 0.85m respecte el paviment de circulació de l'escala es va localitzar un reompliment de runa (UE.103). Durant el procés d'extracció de la runa, es localitzà un tub de PVC que conduïa l'aigua (UE.105)⁵. Per sota d'aquests nivells, va aparèixer part de la volta (UE.106) d'un pou mort, a una cota de 1.35m. Aquesta coberta fou parcialment desmuntada en la seva part central en el moment de construir el desaigua que condueix al clavegueram del carrer (UE.107). Dins localitzàvem altra vegada el reompliment de runa, UE.103. En el procés d'excavació d'aquests elements, es documentà la paret de tancament del pou mort, UE.108, tocant a la paret SE de la finca⁶.

⁵ Veure imatge 3 de la pàgina 21.

⁶ Veure imatge 6 de la pàgina 22.

En aquest punt dels treballs, i localitzada part de l'estructura que es conservava del .pou mort, es decidí juntament amb el Servei d'Arqueologia de Barcelona desmuntar part de la volta (uns 0.30m aproximadament) que quedava afectada per la fossa de l'ascensor⁷. Alhora, es desmuntaren també 0.40m de la paret de tancament del dipòsit. D'aquesta manera, es facilitava la continuïtat de les obres d'excavació de la fossa de l'ascensor.

7.- CONCLUSIONS

En la intervenció al número 17 del carrer Unió ha donat resultats negatius. El que s'hi ha localitzat són les restes de l'antic pou mort de la finca, abans que fos amortitzat i inutilitzat per construir els nous desaigües que conduïen al clavegueram general del carrer.

Al llarg de diverses intervencions al carrer Unió s'han anat localitzant i documentant restes de canalitzacions i conduccions modernes i contemporànies (segles XVIII-XIX-XX) corresponents al funcionament de les edificacions i per tant a l'evolució de les finques, i de l'urbanisme de la zona.

Tot i els resultats, no cal oblidar que ens trobem en una àrea de màxima afectació arqueològica, des dels orígens prehistòrics fins època contemporània, i que en intervencions properes s'han pogut excavar restes modernes i contemporànies.

⁷ Veure imatge 9 de la pàgina 23.

8.- BIBLIOGRAFIA

- BUSQUETS, F.; PASTOR, I. (2003) Una transformació de l'espai urbà a la Barcelona de finals del segle XVI. A II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya. Sant Cugat del Vallès. Actes. Pàgines 147-153. ACRAM. Ajuntament de Sant Cugat del Vallès.
- GONZÁLEZ, J.; HARZBECHER, K. (2009) Carrer de la Reina Amàlia,31-33; Carrer de la Lleialtat,1-9; Carrer de les Carretes,58-46. A *Anuari d'Arqueologia i Patrimoni de Barcelona. 2008 i 2009*. Ajuntament de Barcelona. Institut de Cultura. Pàgines 58-60; pp.106-119, respectivament.
- PUIG, F. (2011) Projecte d'intervenció arqueològica al Carrer de la Unió, 17. Districte de Ciutat Vella-Barcelona. Servei d'Arqueologia. Inèdit.
- VV.AA (2009) *Anuari d'Arqueologia i Patrimoni de Barcelona. 2008-2011*. Ajuntament de Barcelona. Institut de Cultura.

- Internet:
<http://www.bcn.es>

- Consulta a la Carta Arqueològica de Barcelona: <http://atics:88.net/>
Cerca: Unió, carrer / Marquès de Barberà, carrer.

MEMÒRIA. Control i seguiment arqueològic al C/de la Unió, 17 (Ciutat Vella, Barcelona).

CODI Servei d'Arqueologia de Barcelona: 037/11

ANNEXOS.

Autoria: ARKPADOC SC. C/Rosari, 16 4t-2ª. 08017 **Barcelona**.

9.- ANNEX. SELECCIÓ FOTOGRÀFIES

- 1).- Fotografia de l'estat del fossat de l'ascensor en els inicis dels treballs de control arqueològic.
- 2).- Vista en detall de l'escala UE 104.
- 3).- Vista en detall aparició UE 105.
- 4).- Vista detall servei d'aigües desviat. Vista en interior arqueta.
- 5).- Vista en detall aparició UE 107.
- 6).- Vista en detall UE 107.
- 7).- Detall del desmuntatge parcial de la UE 108.
- 8).- Detall final de la UE 108 i 107.
- 9).- Planta general final.

1) Fotografia de l'estat del fossat de l'ascensor en els inicis dels treballs de control arqueològic.

Autora: Maria Pujals - ARKPADOC SC

2) Vista en detall de l'escala UE 104.

Autora: Maria Pujals - ARKPADOC SC

3) Vista en detall aparició UE 105.

Autora: Maria Pujals - ARKPADOC SC

4) Vista detall servei d'aigües desviat.
Vista en interior arqueta.
Autora: Maria Pujals - ARKPADOC SC

5) Vista en detall aparició UE 107.
Autora: Maria Pujals - ARKPADOC SC

6) Vista en detall UE 107.
Autora: Maria Pujals - ARKPADOC SC

7) *Detall del desmuntatge parcial de la UE 108.*
Autora: Maria Pujals - ARKPADOC SC

8) *Detall final de la UE 108 i 107.*
Autora: Maria Pujals - ARKPADOC SC

9) *Planta general final.*
Autora: Maria Pujals - ARKPADOC SC

**10.- ANNEX 2. INVENTARI d'UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES.
LLISTAT D'UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES.**

Número	Descripció
100	Nivell de circulació de l'estança afectada.
101	Preparació del paviment UE 100.
102	Envà.
103	Reompliment de runa. Restes de runa amb material constructiu.
104	Escala.
105	Serveis.
106	Volta del pou mort.
107	Serveis. Col·lector.
108	Mur sud-est de tancament del pou mort.
109	Terres d'origen fecal.
110	Arqueta
111	Pou mort

FITXES UE's**ESTRATS**

UE.103	
DESCRIPCIÓ:	Nivell de reompliment. Runa.
SEQÜÈNCIA FÍSICA:	
Rebleix:	105, 106, 110 i 111
Cobreix:	105, 107 i 108
Se li assenta:	102, 105 i 107
S'adossa a:	108
INTERPRETACIÓ:	Reompliment del terreny amb restes de runa i material constructiu. Correspon al moment en que es fa un ramal de connexió dels desaigües de la finca al clavegueram del carrer i es puja el nivell de l'escala.
CRONOLOGIA:	Època contemporània, segle XX.

UE.109	
DESCRIPCIÓ:	Nivell de reompliment. Terres.
SEQÜÈNCIA FÍSICA:	
Igual a:	
Cobert:	103
Rebleix:	108
INTERPRETACIÓ:	Terres soltes de color negre i d'origen fecal.
CRONOLOGIA:	Època contemporània, segle XX.

ESTRUCTURES POSITIVES

UE.100	
DESCRIPCIÓ:	Nivell de circulació de l'estança afectada. Paviment de maons.
Tècnica Constructiva	Maons de mides i disposicions irregulars posats en pla i lligats amb ciment.
Dimensions	Entre 0,05 i 0,08m de gruix. Ocupava tota la superfície de la zona intervinguda.
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Igual a: Cobert: S'assenta en:	101
INTERPRETACIÓ:	Paviment de maons corresponent al nivell de circulació de l'habitació situada al peu de l'escala de la porteria de la finca.
CRONOLOGIA:	s.XX.

UE.101	
DESCRIPCIÓ:	Preparació de paviment.
Tècnica Constructiva	Morter de calç amb restes de material constructiu.
Dimensions	Entre 0,30 i 0,35m de gruix. Ocupava tota la superfície de la zona intervinguda.
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Igual a: Cobert: S'assenta en:	101
INTERPRETACIÓ:	Preparació del paviment UE 100
CRONOLOGIA:	S.XX.

UE.102	
DESCRIPCIÓ:	Envà
Tècnica Constructiva	Paret de tres quarts. Totxanes posades de cantell i lligades amb morter.
Dimensions	Maons de 29x14x9. Paret de 3m de llargada
SEQÜÈNCIA FÍSICA:	
Cobert:	104
Se li adossa:	100, 101
S'assenta en:	103
INTERPRETACIÓ:	Paret de tancament de l'habitació de la porteria.
CRONOLOGIA:	S.XX.

UE.104	
DESCRIPCIÓ:	Escala
Tècnica Constructiva	Escala de graons de marbre sobre la base de maons i morter.
Dimensions	Maons de 30x15x4 lligats amb morter de calç. Els graons de marbre fan 30 cm d'amplada per 5 de gruix. La seva llargada varia segons el tram de l'escala (van de 1'35cm a 1m).
SEQÜÈNCIA FÍSICA:	
Cobert:	
Se li adossa:	
S'assenta en:	102
INTERPRETACIÓ:	Escala
CRONOLOGIA:	S.XX.

UE.105	
DESCRIPCIÓ:	Serveis d'aigua.
Tècnica Constructiva	No determinada.
Dimensions	No determinada.
SEQÜÈNCIA FÍSICA:	
Igual a:	
Cobert:	103
S'assenta en:	103
INTERPRETACIÓ:	Serveis de la finca.
CRONOLOGIA:	S.XX

UE.106	
DESCRIPCIÓ:	Volta. Pou mort.
Tècnica Constructiva	Volta de plec de llibre
Dimensions	Maons de 29x14x4cm lligats amb morter de calç.
SEQÜÈNCIA FÍSICA:	
Igual a:	
Cobert:	103
Reblert:	103
INTERPRETACIÓ:	Volta de tancament del pou mort. Parcialment desmuntat a principis del segle XX en el moment de construcció d'un nou desaigüe que comunicava els desaigües de la finca amb la claveguera del carrer.
CRONOLOGIA:	S.XX

UE.107	
DESCRIPCIÓ:	Col·lector.
Tècnica Constructiva	No determinada.
Dimensions	No determinada.
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Igual a: Cobert: 103 S'assenta en: 103	
INTERPRETACIÓ:	Serveis de la finca.
CRONOLOGIA:	S.XX

UE.108	
DESCRIPCIÓ:	Mur. Pou mort.
Tècnica Constructiva	Mur de pedres de tamany i disposició irregular lligades amb morter.
Dimensions	No determinada.
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Se li adossa: 103, 109 Cobert: 103, 107 Se li assenta: 106	
INTERPRETACIÓ:	Mur de tancament del pou mort, localitzat en tot l'extrem sud de la fossa oberta, sota parcialment sota el mur de tancament de la porteria. Parcialment desmuntada en el moment de construcció del col·lector
CRONOLOGIA:	S.XX

UE.110	
DESCRIPCIÓ:	Arqueta
Tècnica Constructiva	Pedres i maons lligats amb morter.
Dimensions	No determinada.
SEQÜÈNCIA FÍSICA:	
Reblert:	103
Cobert:	106
S'adossa a:	111
INTERPRETACIÓ:	Estructura constituïda per restes de maons i de pedres, lligat amb morter, i situat tot en l'extrem nord de la fossa oberta. L'estructura en qüestió va ser registrada en el tall del fossat de l'ascensor i per tant, no es va poder registrar adequadament.
CRONOLOGIA:	S.XX

UE.111	
DESCRIPCIÓ:	Pou mort.
Tècnica Constructiva	Pedres i maons lligades amb morter.
Dimensions	La totalitat de la part superior de la porteria
SEQÜÈNCIA FÍSICA:	
Igual a:	
S'adossa a:	110
Reblert:	103
INTERPRETACIÓ:	Antic pou mort de la finca.
CRONOLOGIA:	S.XX

11.- ANNEX. INVENTARI DE FOTOGRAFIES

Número de fotografia	Descripció
037/11 (1)	Fotografia de l'estat del fossat de l'ascensor en els inicis dels treballs de control arqueològic.
037/11 (2)	Fotografia de l'estat del fossat de l'ascensor en els inicis dels treballs de control arqueològic.
037/11 (3)	Desmuntatge de l'envà UE 102.
037/11 (4)	Desmuntatge de l'envà UE 102.
037/11 (5)	Paviment UE 100 desmuntat.
037/11 (6)	Vista en detall de l'escala UE 104.
037/11 (7)	Vista en detall de l'escala UE 104.
037/11 (8)	Vista en detall aparició UE 105.
037/11 (9)	Vista en detall aparició UE 105 i UE 106.
037/11 (10)	Procés de desmuntatge.
037/11 (11)	Procés de desmuntatge.
037/11 (12)	Vista general runa UE 103.
037/11 (13)	Vista detall servei d'aigües desviat. Vista en interior arqueta.
037/11 (14)	Vista detall servei d'aigües desviat.
037/11 (15)	Vista en detall aparició UE 107.
037/11 (16)	Vista en detall aparició UE 107.
037/11 (17)	Vista en detall aparició UE 107.
037/11 (18)	Vista en detall aparició UE 107.
037/11 (19)	Vista detall servei d'aigües desviat.
037/11 (20)	Vista detall servei d'aigües desviat.
037/11 (21)	Vista en detall aparició UE 107.
037/11 (22)	Vista en detall excavació UE 107.
037/11 (23)	Vista en detall UE 107.
037/11 (24)	Detall del desmuntatge parcial de la UE 108.
037/11 (25)	Detall del desmuntatge parcial de la UE 108.
037/11 (26)	Detall del desmuntatge parcial de la UE 108.
037/11 (27)	Detall del desmuntatge parcial de la UE 108.
037/11 (28)	Detall final de la UE 108 i 107.
037/11 (29)	Detall final de la UE 108 i 107.
037/11 (30)	Detall final de la UE 108 i 107.
037/11 (31)	Detall final de la UE 108 i 107.
037/11 (32)	Detall final de la UE 108 i 107.

MEMÒRIA. Control i seguiment arqueològic al C/de la Unió, 17 (Ciutat Vella, Barcelona).

CODI Servei d'Arqueologia de Barcelona: 037/11

037/11 (33)	Detall final de l'extrem nord del pou nord. Zona no afectada.
037/11 (34)	Detall final de la volta UE 106. Zona no afectada.
037/11 (35)	Detall final de la volta UE 106. Zona no afectada.
037/11 (36)	Detall final de la volta UE 106. Zona no afectada.
037/11 (37)	Planta general final.
037/11 (38)	Planta general final.
037/11 (39)	Planta general final.
037/11 (40)	Planta general final.
037/11 (41)	Planta general final.

12.- ANNEX. PLANIMETRIA

- 01_Plànol: Plànol de situació A3 E/1:2000
- 02_Plànol: Planta zona intervinguda A3 E/1:20
- 03_Plànol: Secció i Estructures parcialment desmuntades A3 E/1:20